

ПРОБЛЕМИ ПРИ РАЗРАБОТВАНЕ И РЕАЛИЗИРАНЕ НА ПРОЕКТИ ПО ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРУКТУРНИ ФОНДОВЕ (ФПП 6/2008)

Анализи, изводи и препоръки:

КЪМ УПРАВЛЯВАЩИТЕ ОРГАНИ:

- Има мудност в по-ниските звена на държавните изпълнителски структури, в администрацията;
- Чиновничеството не се вълнува от мнението на потребителите, на гражданското общество. Подготовката на чиновниците, особено в междинните звена е слаба;
- Договорите на бенефициентите са с държавата, а не с Европейската комисия. Ако има спиране на парите, то това да са заплатите на чиновниците, които не са си свършили работата;
- Междинните плащания да бъдат обвързани с точни срокове след представяне на финансовите отчети. Голям проблем е забавянето на плащанията за вече завършили проекти или етапи от проекти;
- Да заработи системата на електронния подпис и бенефициентът сам да избира на хартия или по електронен път да подава отчетите си.

ПО МЕТОДИКИТЕ:

- Указанията са тежки и тромави. Те са повече на принципа: „това не може, това не може, сетете се какво може“;
- Да се преразгледа правилото „De minimis“ (ограничение от 200 000 евро) за предоставяне на държавната помощ за НПО;
- Къде се плаща ДДС - 20% от европейските фондове се връщат в бюджета като ДДС;
- Указанията да бъдат по-достъпни за бенефициентите;
- Проекти се печелят от фирми, които по финансови показатели сякаш нямат нужда от тези пари;
- Да се преоценят изискванията при получаването на кредити от банкови институции;
- На информационните дни залите са препълнени, но голяма част от хората излизат от тях неразбирайки проблемите. Има разминаване в информацията, т.е. дават се противоположни отговори на еднакво зададени въпроси.

КЪМ ОЦЕНИТЕЛИТЕ:

- Когато един проект бъде веднъж оценен и са направени съответните забележки, при участие в следващ грант да не се намират съвсем нови забележки, различни от първите;
- Търсят запетайките, а и не знаят какво точно да искат, какви точно указания да дават, какво да изискват;
- В оценителните комисии работата не е достатъчно прозрачна;
- В отчетите се изисква огромна документация ежемесечно, в два екземпляра, всичко това някъде се събира и се трупа и после неизвестно какво става с тази хартиена маса;

ДРУГИ ИЗВОДИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ:

- Ние ще останем нетни донори на ЕС през първите най-важни години от членството ни в ЕС, въпреки че сме най-зле;
- Първите схеми, които минаха, не само разочароваха, но и направо съсипаха бизнеса на някои;
- Хората са много уплашени. Те не са информирани, те буквално спират да работят по поректите си и се отчайват;
- Бизнеса отделя време, ресурси и пари, за да доказва пред една държавна администрация нещо, с което разполага друга част от същата администрация - отчети пред НАП и Сметната палата, актуално състояние, свидетелства за съдимост и пр.

- На България са нужни повече консултанти. Но следва да се отговори на въпроса - това НПО ли ще са, или бизнес организации, които се занимават с консултиране;
- Нужен е Етичен кодекс на консултантите за саморегулация в бранша;
- Все още хората са масово убедени, че трябва да си платят, за да спечелят финансиране по даден проект. Има големи съмнения, че определени фирми печелят доста повече проекти от други.

ОЦЕНИТЕЛНИТЕ ПРОЦЕДУРИ – КАТАЛИЗАТОР ЗА ЕФЕКТИВНОТО ИЗПОЛЗВАНЕ НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОФОНДОВЕТЕ (ФПП 11/2008)

Изводи и предложения, направени на кръглата маса по оценителните процедури

I. Липсва прозрачност и отговорност в работата на оценителите и на комисиите, които предлагат проекти за класиране и финансиране.

Аргументи:

- Достатъчно е оценителите само да декларират компетентност в своите CV-та и биват наемани.
- По тази причина често се назначават недостатъчно компетентни оценители и тъй като решенията им не подлежат на преразглеждане, т.е. не може да се търси отговорност за дадените от тях оценки, те дават непрофесионални, понякога дори тенденциозно неверни мнения.
- Срещано явление е и класирането за финансиране на слаби проекти, след вмешателство и натиск върху комисията по окончателното одобряване.

II. не се спазват сроковете за оценки, обявяване на резултатите от процедурите, мониторинг и реинбурсиране на вложените средства.

изводи и предложения:

1. Да се осигури публичност на всички участващи проекти, класирани и некласирани, и на техните оценки по отделни критерии и елементи.
2. При формални пропуски, да се информират кандидатите за тяхното отстраняване, за да не се отхвърлят качествени проекти, без да бъдат оценявани
3. Да се подобри качеството на рубриката „въпроси и отговори” по оперативните програми.
4. Да се търси финансова и административна отговорност за забавяне на сроковете по процедури- те и финансирането на проектите.
5. Да се създаде комисия с представители на държавата , гражданското общество и бизнеса към вицепремиера г-жа Пругчиева, която при констатирани нередности или възражения да арбитража до доверността на оценителните комисии и огласените класирания, с цел по-ефективна работа на администрацията по оперативните програми.
6. При постъпили възражения, оценките да бъдат преразглеждани пред комисия, където оценител и кандидат „лице в лице” да защитават своите позиции. При установени некомпетентност, неточни или тенденциозни оценки, да се търси строга финансова и административна отговорност.
7. Да се създаде адекватна система за подбор и мотивация на оценителите.
8. Служителите от оперативните програми, които възлагат проекти на оценители, да носят финансова и административна отговорност за тенденциозно взети решения.
9. Да се предложи приемането на специален закон относно усвояването на средствата от еврофон- довете и другите донори, като по този начин се включат процедури по

обжалваемост, персонална отговорност на оценителите и възможност за назначаване на оценителни комисии от независими институции при възникнали спорове.

ОБУЧЕНИЕТО НА БЕНЕФИЦИЕНТИТЕ – ФАКТОР ЗА УСВОЯВАНЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ (ФПП 5/2009)

Изводи

Професионална компетентност в дирекциите управляващите органи на оперативните програми и особено на бенефициентите, обявяващи обществени поръчки, е на незадоволително, а в редица случаи и на смущаващо ниско равнище.

Оценителите приемат често за оценяване проекти, по които нямат компетентност, тъй като само декларират компетентност, но не носят отговорност и техните оценки не подлежат на преразглеждане. Същото се отнася и до комисиите, които на основание на оценките предлагат проекти за финансиране.

Управляващите органи обявяват обществени поръчки за милиони за рекламни клипове и други рекламни материали. Например едно министерство обявява обществена поръчка – телевизионен клип за 1.5 милиона лв., други рекламни материали за 2.4 милиона или общо 3.9 милиона лева. Обществеността вече е запозната, има информация, в интернет всички оперативни програми са описани. За това говори фактът, че при представяне на оперативните програми се тълпят по 200-300 души във всеки град, където има такова представяне и за същото заинтересуваните са научили от сайтовете на оперативните програми.

Представянето на оперативните програми се прави в петзвездни хотели, в обществените поръчки на някои министерства се поставят условия обучението да се провежда в петзвезден хотел, и то посочен от възложителя; автобуса, с който се превозват обучаването да не е по-стар от 5 години. Разточителното харченето на огромни средства, посочени в т. 3 и 4 биха били стотици пъти по-ефективно използвани за обучение на потенциални и реални бенефициенти.

За бенефициентите, подали проекти или участващи в обявените обществени поръчки, оценителните процедури и оценките по отделните критерии, както за техния проект така и за тези на конкурентите са „черна кутия”. Това мотивира безотговорно предрешаване на победителя и обезверяване на бенефициентите по оперативните програми и участващите в конкурсите за обществени поръчки.

При кандидатстване по оперативни програми и особено по обществените поръчки се изискват множество декларации, фирмени документи, парафиран договор и т.н. в 2-3 и повече екземпляра, и при липсата на някой от тях, ненужни на етапа „оценка на проекта”, същият не се допуска за оценяване. Губи се ценно време, трупат се тонове хартия. А защо тези документи да не се представят само за класирания проект или обществена поръчка?

Бизнесът не може да включи в стратегиите си работата по проекти, тъй като не се спазват срокове и не се знае кога каква схема се отваря.

В последните две години се произведоха много нормативни документи, които засягат средствата от ЕС. Те са разпилени и предизвикват различно тълкуване

Езикът, на който се пишат насоките за кандидатстване и се изисква за проектите, е неясен и далеч от езика, на който работят бенефициентите.

Няма единен регистър, в който да се следи дали кандидат-бенефициентите подават коректни данни за всеки проект, по който кандидатстват и дали няма двойно финансиране.

Бизнесът се отдръпва от работата по европейски програми заради забавянията на плащанията и промените в процедурите.

Препоръки

Да се обявят обществени поръчки за обучение на потенциалните и реалните бенефициенти, в които да се допускат за участие организации с опит в обучителни и квалификационни курсове. Средствата за това могат да се осигурят от ненужните на сегашния етап телевизионни клипове и реклами.

Оценките на всеки оценител по всички проекти и обществени поръчки да бъдат на разположение на заинтересуваните лица. Да бъдат пуснати в сайтовете на организациите, които ги обявяват.

Оценителите да носят персонална, финансова, наказателна и административна отговорност за некомпетентни и тенденциозно неверни оценки. Същото да се отнася и за комисиите, които предлагат проекти за финансиране.

При кандидатстване по проекти и обществени поръчки за всички искани досега декларации и документации да се подписва една декларация, която ги изброява и същите да се представят от класиралите се кандидат бенефициенти.

Индикативните програми да не се пишат само за една година, а за повече – дори три и след това заложените в тях срокове да се спазват.

Нормативната уредба да се подобри и концентрира.

Проектният език да се опрости и преведе на нормалния, с който работят бенефициентите.

Да се усъвършенства системата за плащанията, за да не се бавят плащанията и да се демотивира бизнеса.

ПРОБЛЕМИ НА ОБЩИНИТЕ ПРИ УСВОЯВАНЕТО НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕС (ФПП 8/2009)

ПЪТЯТ НА ПРОЕКТА. ЗОП И НВМОП (ФПП 10/2009)

Изводи и препоръки

1. Извод:

Достатъчно е оценителите само да декларират компетентност в своите CV-та и биват наемани. По тази причина често се назначават недостатъчно компетентни оценители и тъй като решенията им не подлежат на преразглеждане, т.е. не може да се търси отговорност за дадените от тях оценки, те дават непрофесионални, понякога дори тенденциозно неверни мнения. Комисиите са съставени от чиновници, които не са компетентни по същество с техническите предложения на кандидатите, което също създава предпоставки за неточни оценки.

Препоръка:

Оценката трябва да подлежи на преразглеждане. При постъпили възражения оценките да бъдат преразглеждани пред комисия, където оценител и кандидат „лице в лице” да защитават позициите си. При установяване на некомпетентни, неточни или

тенденциозни оценки, да се търси строга финансова, административна и наказателна отговорност на оценителите.

2. Извод:

Съмненията за корупция, некомпетентните и преднамерени оценки водят до често обжалване на обществените поръчки. Това бави усвояването на средствата от ЕС.

Препоръка:

Ако се подобри прозрачността на процеса чрез публично обявяване оценките на спечелилите поръчките и се дава редовна информация за етапа, на който е изпълнението на поръчката, ще се повиши доверието в процеса, обжалванията ще намалееят и по този начин ще се ускори усвояването на средствата.

3. Извод:

Никъде в ЗОП не се говори за универсални критерии при залагането на изискванията при поръчката, което ще продължи да е предпоставка за корупция още при изготвянето на тръжната документация. В документацията се залагат такива изисквания, на които отговаря един единствен кандидат. Обикновено тези изисквания нямат отношение към качеството на изпълнението на дейностите в поръчката.

Препоръка:

За да намалее недоверието към обществените поръчки от страна на бизнеса, изискванията, които се залагат в документите за кандидатстване трябва да имат регламентирани критерии. По този начин ще изчезнат съмненията в честността на възложителя. Да се търси отговорност на възложителя, ако се установи, че в документацията са заложени критерии, които предопределят избора на изпълнител.

4. Извод:

В обществото битува мнение, че всички обществени поръчки са предрешени. Това създава недоверие в бизнеса и затова фирмите често отказват да кандидатстват и работят по обществени поръчки.

Препоръка:

Да се търси административна наказателна отговорност на възложителите, да се направят конкретни промени в нормативната уредба, които да насърчават реалната конкуренция.

5. Извод:

Сред най-спорните теми при обсъждането на промените в ЗОП е процесът на обжалване на обществените поръчки. Предлага се пренасочването на жалбите от КЗК към ВАС.

Препоръка:

Процедурата за обжалване на обществените поръчки трябва да стане ефективна и достъпна. Затова таксите в размер на 800 или 1700 лв. са сериозна бариера, която трябва да бъде преразгледана.

6. Извод:

В общините няма достатъчно административен капацитет за управлението на проектите, част от което е работата по обществени поръчки. Налага се постоянно обучение, а общините и без друго са в достатъчна задължениост заради проекти, които са започнали да изпълняват, но все още не са получили пари за тях.

Препоръка:

Предлагаме част от средствата от „Техническа помощ” на всяка програма да бъдат насочени към обучение на бенефициентите.

7. Извод:

В момента има възложители, които изискват документите за кандидатстване в няколко екземпляра, което създава огромно количество документи. В ЗОП е записано, че има възможност за кандидатстване по електронен път.

Препоръка:

Да се ускори ефективното кандидатстване по обществени поръчки по електронен път.

8. Извод:

При кандидатстване по обществени поръчки от всички кандидати се изискват документи (актуално състояние, банкова референция, удостоверение за липса на задължения към НАП и т.н.), за чието осигуряване са необходими много време, усилия и средства от страна на всички 10-15 участника. Освен това тези документи са с определена давност и може да се наложи при започване на изпълнение на поръчката от един от кандидатите, да се издават отново.

Препоръка: При кандидатстване фирмите да се задължават да предоставят декларация за наличието и редовността на тези документи, а те да се предоставят от участника, който печели договора при подписването му.

9. Извод:

При подаване на документи за участие в обществени поръчки се изискват много на брой декларации за различни обстоятелства.

Препоръка: Обстоятелствата, които се декларират, да се обединят в една декларация.

По този начин ще се спести време на кандидатите и ще се намали количеството на документите, които се прилагат.

ЕФЕКТИВНО УСВОЯВАНЕ НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕС – ДИСКУСИЯ НА ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО (ФПП 2/2010)

Изводи и препоръки

ИЗВОД

Комуникацията между бенефициентите и управляващите органи на всички етапи от кандидатстването и изпълнението на проекта е неефективна, а често дори не съществува. Липсата на обратна връзка води до нарушаване на линейния график и цялостно забавяне на изпълнението на проектите, а по този начин на усвояването на средствата от ЕС като цяло.

ПРЕПОРЪКА

Да се създаде механизъм, чрез който бенефициентите да имат възможност да общуват непосредствено с управляващите органи. Кандидатстващите и изпълняващи проекти трябва да имат възможност да сигнализируют ако не получават отговор в законовоопределения срок.

ИЗВОД

Множество проекти завършват с анализ или изследване като резултат. Често обаче те не са публично достъпни и след приключване на проекта не служат на никого за нищо. Така се поставя под въпрос устойчивостта на резултатите от такива проекти.

ПРЕПОРЪКА

Логиката, която би трябвало да се следва, е, че тези програми и проекти се финансират с пари на данъкоплатеца – европейски или български. Да се създаде механизъм продуктът, чието изработване се финансира с такива средства, да е достояние на бизнеса и широката общественост.

ИЗВОД

Предпоставките за корупция идват от непрозрачността на критериите за оценка и оценките на оценителите. Оценителите не познават в детайли проблема, по който е разработен проектът или обществената поръчка.

ПРЕПОРЪКА

Да се изисква от оценителите и мониторинговите експерти, на които е възложена оценка и мониторинг на конкретен проект, да носят финансова, на административна и наказателна отговорност за своите оценки и становища, тъй като сами са се обявили за компетентни. Освен това всеки бенефициент би трябвало да има възможността да защити проектната си идея, тъй като той е най-компетентният в съответната област.

ИЗВОД Процедурите за избор на изпълнител на обществена поръчка често предизвикват съмнения. Кандидатите обжалват резултатите от тях, така бавят започването на изпълнението на дейностите, а по този начин – усвояването на средствата от ЕС.

ПРЕПОРЪКА

За да не говорим за 0,2% усвояемост в средата на програмния период, е необходимо процедурите за възлагане на обществени поръчки и оценките на проектите да станат прозрачни, както и да се търси професионална, финансова и наказателна отговорност на оценителите.

ИЗВОД

Управляващите органи закъсняват с оценките на проектните предложения понякога дори повече от година. През това време се променят обстоятелствата, развиват се технологиите и се сменят хората. Още по-трудно е когато става въпрос за иновации, защото след година едно нещо вече не е иновация. Налага се да се закупува оборудване, което с течение на времето е морално остаряло или дори не се произвежда. Това е причина все повече бенефициенти да се отказват дори и от спечелени проекти.

ПРЕПОРЪКА

Да се изгради професионален капацитет и търси отговорност в управляващите органи, за да се извършва оценката на проектите в рамките на предварително обявените срокове. Това ще е предпоставка да се спре демотивирането на кандидат-бенефициентите и да се повиши ефективното усвояване на средствата от ЕС.

ИЗВОД

Заради ненужно раздутата администрация се разводнява носенето на отговорност от чиновниците. Липсата на административен капацитет не е решаващ фактор, а стимулите не помагат за подобряването на процеса, при липса на професионален капацитет.

ПРЕПОРЪКА

Необходимо е да се работи за подобряване на професионалния, а не на административния капацитет. Да се оптимизира броят на администрацията, която отговаря за управлението на европейските фондове като всеки конкретен човек се натовари с конкретна отговорност, която да е достойние на потребителите на услугите – бенефициентите.

ИЗВОД

Общините не могат да включат в стратегиите си за развитие определени обекти, които имат потенциал да се развият като туристически атракции заради проблеми със собствеността.

ПРЕПОРЪКА

Държавата да има ангажимента да постигне споразумение със собствениците на потенциални туристически обекти, което да представлява априори разрешение да се работи на този обект без това да има проблем със собствеността.

ПРОМЕНИТЕ В ЗОП (ФПП 7/2010)

Изводи и препоръки

Гражданското общество, консултанти и бенефициенти се събраха за пореден път, за да дискутират проблемите, които срещат в работата си със Закона за обществените поръчки. Във връзка с готвените промени в Правилника за прилагане на Закона за обществените поръчки и изготвянето на новия ЗОП, бяха обобщени изводи и препоръки, които да послужат за подобряването на нормативната уредба. Кръглата маса беше организирана от списание „Фондове Програми Проекти” и Българската търговско-промишлена палата.

Изводите обобщават опита на кандидатстващи и изпълняващи обществени поръчки. Практиката показва, че до високите етажи в администрацията, до тези, от които зависи вземането на конкретни решения, информацията достига деформирана, непълна, неточна, преиначена към по-хубаво. Това лишава отговорните от възможността да прилагат адекватни мерки при промени в закони, наредби и правилници.

Последните промени в ЗОП се отнасят най-вече до фирмите, които кандидатстват и изпълняват големи инфраструктурни проекти. Те безспорно са важни, но засягат работата на десетина фирми и консорциуми, повечето от тях с чуждестранно участие.

Смятаме, че новият ЗОП трябва да третира и проблемите на малките и средни предприятия, които представляват 90% от българския бизнес и осигуряват заетост и на стотици хиляди хора.

Изводи и препоръки на гражданското общество за подобряване на процеса на усвояване на средствата от ЕС във връзка с предстоящите промени в Правилника за прилагане на Закона за обществените поръчки и новия ЗОП:

1. Прозрачност и отговорност – подходи за реално класиране на обществени поръчки:
  - 1.1. Прозрачност на оценките, дадени от оценителите по отделните критерии – да се публикуват в Интернет;
  - 1.2. Бенефициентите да имат достъп до професионална характеристика за компетентност, образование и опит на оценителите;
  - 1.3. Възможност бенефициентът да защити параметрите на техническата си оферта като се мотивира по отделните критерий за оценка. Като създател, той се е занимавал с проблема дълги години и е най-компетентен;
  - 1.4. Отговорност на оценителите и комисията, предлагаща проекта (обществената поръчка) за финансиране. Точно формулирана административна, финансова и наказателна отговорност за непрофесионални или манипулирани оценки и решения;
  - 1.5. Допускане на експерти, специалисти в конкретната област, представители на браншовите организации не само по желание в комисията за оценка, но и в екипа, който изработва тръжната документация.
2. Стандарти за минимални изисквания:
  - 2.1. Минималните изисквания да са в рамките на характеристиката на поръчката;

2.2. Да се признават за покриващи минималните изисквания не само договори като изпълнител на обществена поръчка, но и дейности, извършени по собствена инициатива и собствен риск, когато са релевантни на предмета на поръчката. Например: Издателствата печатат рекламни и други материали, квалификационните фирми провеждат обучения като позицията им на пазара е реалната оценка за работата и то дадена от най-строгия съдник – клиента. А договорът за изпълнение на обществена поръчка не гарантира нито най-качественото, нито най-ефективното изпълнение.

2.3. При участие на обединение (консорциум) няма логика изискванията да са за всеки участник, а за обединението като цяло.

3. Облекчаване на административната тежест:

3.1. Практиката в момента е да се изискват всякакви декларации, БУЛСТАТ при обединение/консорциум, нотариално заверен договор за обединение/консорциум, документи са мокър печат от НАП, общината и т.н. Комплектоването на всички тези документи води до безразборно пилеене на обществен труд и средства на кандидатстващите фирми. Няма стопански субект, който да кандидатства по конкретната обществена поръчка, без да отговаря на всички необходими изисквания и условия, записани в тръжната документация. По-логично е в един документ да се декларира, че кандидатът отговаря на минималните изисквания и притежава всички необходими документи, заверени по необходимия начин. Така при подписване на договор само една от всички кандидатстващи фирми предоставя необходимите документи – с мокър печат, БУЛСТАТ на обединението, нотариална заверка и т.н.

3.2. Документацията, с която се кандидатства по обществени поръчки, да се изисква в един екземпляр, а не както е практиката досега в 3 и дори 4, което при кандидатстване на 25 фирми прави около 20 000 страници.

4. Относно обжалване за нарушения по обществени поръчки:

4.1. Само нарушения примерно над 500 000 лв. и с характер на конкуренция да се разглеждат в Комисията за защита на конкуренцията и то по предложение на Агенцията по обществени поръчки /АОП/;

4.2. АОП да има задължение като методически отговарящ за спазване на правилата на Закона за обществените поръчки да взема отношение по жалби на бенефициенти по обществени поръчки до праг, одобрен от Комисията за защита на конкуренцията;

5. Строго и отговорно спазване на сроковете, свързани с цялостното управление на обществената поръчка – от обявление до отчитане.

6. Финансова отговорност на възложителя:

6.1. Обезщетение за вложения труд при спряна поръчка, за която срокът на подаване изтича;

6.2. При неспазване на срокове, които водят до промяна на технологиите по обществената поръчка;

6.3. За забавено плащане и възстановяване на гаранция да се начислява лихва, която бенефициентът би платил или плаща на банката;

6.4. Да се публикува ходът на поръчката в Интернет;

7. Да се оптимизира документацията за управление и отчетност на проекти и обществени поръчки.

8. Не административен, а професионален капацитет и отговорност са необходими в администрациите на оперативните програми и обществени поръчки! Стимулите да са бонуси за конкретно извършена работа на база резултати от атестацията. Водещ да е размерът на подвижната част от работната заплата, а не тази по трудов договор.

Участниците в дискусиата са категорични, че изводите и препоръките ще са полезни за подобряване на процеса на усвояване на средствата от ЕС и ще предотвратят корупционните практики.

ПРЕДЛОЖЕНИЯТА НА БИЗНЕСА ЗА ПОСЛЕДНИ ПРОМЕНИ ПО ПРОЕКТА НА ЗОП (ФПП 5/2011)

Синтезирани и обобщени изводи от дискусии, проблеми и предложения на над 200 участници – бенефициенти, консултанти, експерти от пет кръгли маси и десетки публикации по проблеми на оперативните програми и обществените поръчки в списание „ФОНДОВЕ ПРОГРАМИ ПРОЕКТИ“.

1. Прозрачност и отговорност – подходи за реално класиране на обществени поръчки:

- 1.1. Прозрачност на оценките, дадени от оценителите по отделните критерии – да се публикуват в Интернет;
- 1.2. Бенефициентите да имат достъп до професионална характеристика за компетентност, образование и опит на оценителите;
- 1.3. Възможност бенефициентът да защити проекта си като се мотивира по отделните критерии за оценка. Като негов създател той е най-компетентен;
- 1.4. Отговорност на оценителите и комисията, предлагаща проекта (обществената поръчка) за финансиране. Точно формулирана административна, финансова и наказателна отговорност за непрофесионални или манипулирани оценки и решения.

2. Стандарти за минимални изисквания като условия за участие в обществени поръчки. Същите да са в рамките на характеристиката на поръчката.

3. При участие на обединение (консорциум) няма логика изискванията да са за всеки участник, а за обединението като цяло.

4. Облекчаване на административната тежест:

- 4.1. Всички декларации, дадени от бенефициента, да се обединят в една като отделни позиции;
- 4.2. Документи със срок на валидност да се декларират. Оригинали и заверени копия да се изискват само от класирания;
- 4.3. Договорът – бенефициентът да декларира, че е запознат с него, а да не се прилага парафиран;
- 4.4. Документацията, с която се кандидатства по обществени поръчки, да се изисква в един екземпляр, а не както е практиката досега в 3 и дори 4, което при кандидатстване на 25 фирми прави около 20 000 страници.

5. Относно обжалване за нарушения по обществени поръчки:

- 5.1. Само нарушения примерно над 500 000 лв. и с характер на конкуренция да се разглеждат в Комисията за защита на конкуренцията и то по предложение на Агенцията по обществени поръчки /АОП/;
- 5.2. АОП да има задължение като методически отговарящ за спазване на правилата на Закона за обществените поръчки да взема отношение по жалби на бенефициенти по обществени поръчки;

6. При липса на документ или при неправилно формулиран такъв, участникът да не се декласира, а да се дава срок за отстраняване.

7. Строго и отговорно спазване на сроковете, свързани с цялостното управление на обществената поръчка – от обявление до отчитане;

8. Финансова отговорност на възложителя:

8.1. Обезщетение за вложения труд при спряна поръчка, за която срокът на подаване изтича;

8.2. При неспазване на срокове, които водят до промяна на технологиите по обществената поръчка;

8.3. За забавено плащане и възстановяване на гаранция да се начислява лихва, която бенефициентът би платил или плаща на банката;

8.4. Да се публикува ходът на поръчката в Интернет;

9. Да се оптимизира документацията за управление и отчетност на проекти и обществени поръчки.

10. Не административен, а професионален капацитет е необходим в администрациите на оперативните програми и обществени поръчки! Стимулите да са бонуси за конкретно извършена работа на база резултати от атестацията. Водещ да е размерът на подвижната част от работната заплата, а не тази по трудов договор.

И още едно предложение, което ще спести обществен труд и материални разходи:

В документацията по проекти и обществени поръчки да се подписва декларация „запознат съм с всички изисквания, посочени в документацията за възлагане на обществена поръчка с предмет... и ако се класирам, ще представя всички необходими документи”. **Защо трябва да се преписва цялата документация - декларации, условия, договори и т.н. и на всяка от тях да се подписва?** Същото е и с удостоверенията за актуално състояние, липса на задължения към държавата и общината и т.н. **При кандидатстване да се представя само техническата оферта, ценовата оферта и необходимите документи, въз основа на които да се даде оценка по обявените критерии.**

ЧРЕЗ ИНОВАЦИИ КЪМ УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ (ФПП 10/2011)

ИЗВОДИ:

- Изобретателската активност у нас през последните години е намаляла значително.
- Наблюдава се и спад в интереса към проекти по Седма рамкова програма главно заради тежките процедури по кандидатстването. Не се използват достатъчно ефективно и другите национални и международни инструменти за насърчаване на иновациите у нас.
- Няма приет начин за количествена оценка на степента на иновативност на продукти и процеси.
- „Скъсана е нишката”, свързваща българските иноватори с бизнеса. Необходимо е установяването на тясно „тристранно” сътрудничество между държавата, научните работници и бизнеса.
- В технологично отношение България изостава спрямо останалите страни от ЕС. Това до голяма степен се дължи на липсата на адекватна иновационна политика у нас. Особено обезпокоителна е съпоставката със страни, близки по население до България, по отношение на активността в иновациите - докато през 2006 г. в Швейцария има регистрирани 2205 патента, за България те са едва 4.

- Изобретателството в България е апостолска дейност – иноваторите не само, че не се подпомагат от държавата, но съществуват и случаи, в които се санкционират вследствие на опорочени съдебни практики. Необходимо е изграждането на цялостна инфраструктура, която да улесни практическата реализации на иновативните идеи.
- Наблюдава се „омагьосан кръг” при разпределянето на средствата за иновации по инициативата Джереми, тъй като банките не разполагат с технически и академични съвети, експерти, които да оценят иновацията. Подобен „омагьосан кръг” се наблюдава и при разпределянето на средствата по ОП „Конкурентоспособност”.

ПРЕПОРЪКИ:

Към Министър-председателя

- Иновационната политика да се превърне в приоритет на държавата.
- Да се създаде Съвет по иновации към изпълнителната власт, в чийто състав да влизат представители на бизнеса и науката. Този Съвет да има водеща роля при формирането на националните стратегии. В неговата структура да влизат различни звена – за иновационно прогнозиране, за иновационна експертиза, за разработка на иновационна политика и др.
- Да се създаде Комитет за иновационно развитие на България, който да бъде независима от държавата структура и да се финансира от таксите за патенти, полезни модели и търговски марки.
- Да се сформират иновационни групи от специалисти, които да съдействат за разрешаването на ключови за страната проблеми.

Към Министъра на икономиката, енергетиката и туризма

- Да се създаде Комитет за иновационно развитие на България, който да бъде независима от държавата структура и да се финансира от таксите за патенти, полезни модели и търговски марки.
- Да се сформират иновационни групи от специалисти, които да съдействат за разрешаването на ключови за страната проблеми.
- Въз основа на публично-частно партньорство да се създадат Банка за иновационно развитие, както и специален застрахователен фонд за иновационни проекти.
- Да се приеме единна методика за определяне степента на иновативност и ефективност на продукти и процеси, задължителна за оценка на иновациите и иновационната дейност у нас.
- Да се създаде държавно-оторизирана структура, която да оценява иновациите.
- Да се приеме структура и изгради функционираща система за финансиране експериментирането на иновации с по-висока степен на иновативност. Да се предложат безвъзмездни и нисколихвени средства за тази цел.
- За постигане на конкурентоспособност да се подкрепя бизнеса в прилагане на добри практики, основаващи се на международни и европейски стандарти, но не само чрез стандарти за системи за управление (ISO 9001, ISO 14001, ISO 22000, OHSAS 18001 и други).
- Създаването, експериментирането и внедряването на иновации да се стимулира чрез подходящо данъчно законодателство на база на добрите европейски практики.

- Да се подкрепят приоритетно стартиращите предприятия у нас, като се финансират повече проекти с рисков капитал.

Към Министъра на образованието, младежта и науката

- Да се създаде Българска иновационна камара, която да обедини физическите и юридическите лица, ангажирани по проблема за иновациите.
- Да се активизира създаването на технопаркове и технополиси, които да бъдат освободени от данъци и такси.
- Да се изгради мрежа от центрове за технологичен трансфер включително и със страни извън ЕС – напр. със страните от Източна Азия.
- Въз основа на публично-частно партньорство да се създадат Банка за иновационно развитие, както и специален застрахователен фонд за иновационни проекти.
- Да се приеме единна методика за определяне степента на иновативност и ефективност на продукти и процеси, задължителна за оценка на иновациите и иновационната дейност у нас.
- Да се създаде държавно-оторизирана структура, която да оценява иновациите.
- Да се приеме структура и изгради функционираща система за финансиране експериментирането на иновации с по-висока степен на иновативност. Да се предложат безвъзмездни и нисколихвени средства за тази цел.
- МОМН да формулира основните изисквания за трансформацията на българските университети в изследователско-образователни звена.
- Да се подпомогне развойната дейност на БАН – формиране на внедрителски центрове/бази; създаване на нормативна уредба за изграждане на малки иновационни предприятия към университетите и научните институти.

Към Министъра на финансите

- Да се активизира създаването на технопаркове и технополиси, които да бъдат освободени от данъци и такси.
- Да се създаде Комитет за иновационно развитие на България, който да бъде независима от държавата структура и да се финансира от таксите за патенти, полезни модели и търговски марки.
- Въз основа на публично-частно партньорство да се създадат Банка за иновационно развитие, както и специален застрахователен фонд за иновационни проекти.
- Да се приеме структура и изгради функционираща система за финансиране експериментирането на иновации с по-висока степен на иновативност. Да се предложат безвъзмездни и нисколихвени средства за тази цел.
- Създаването, експериментирането и внедряването на иновации да се стимулира чрез подходящо данъчно законодателство на база на добрите европейски практики.
- Да се подкрепят приоритетно стартиращите предприятия у нас, като се финансират повече проекти с рисков капитал.

Към Федерацията на научно-техническите съюзи

- Да се създаде Българска иновационна камара, която да обедини физическите и юридическите лица, ангажирани по проблема за иновациите.
- Да се активизира създаването на технопаркове и технополиси, които да бъдат освободени от данъци и такси.

- Да се изгради мрежа от центрове за технологичен трансфер включително и със страни извън ЕС – напр. със страните от Източна Азия.
- За постигане на конкурентоспособност да се подкрепя бизнеса в прилагане на добри практики, основаващи се на международни и европейски стандарти, но не само чрез стандарти за системи за управление (ISO 9001, ISO 14001, ISO 22000, OHSAS 18001 и други).
- Създаването, експериментирането и внедряването на иновации да се стимулира чрез подходящо данъчно законодателство на база на добрите европейски практики.
- Да се подкрепят приоритетно стартиращите предприятия у нас, като се финансират повече проекти с рисков капитал.
- Да се поощри малкият и среден бизнес със законови и нормативни облекчения и да се премахнат бюрократичните бариери пред неговото развитие. Да се ускори въвеждането на електронно общество и намаляване с 50% на бюрократичните звена. Така ще се създадат условия, бизнесът да бъде конкурентоспособен на пазара.

ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО ЗА ЗОП (ФПП 1/2013)

Изводи, предложения и препоръки

Изводи: Законът за обществените поръчки (ЗОП) позволява субективизъм и манипулиране, като по този начин служи за узаконяване на корупционни практики:

- липсват стандарти при изготвяне на тръжната документация, което позволява на възложителя да заложи изисквания, на които отговаря конкретен, предварително определен от него изпълнител;
- оценителите, които най-често са служители на възложителя, обикновено оценяват не независимо, а според неговото желание; от членовете на оценителната комисия не се изискват документи за доказване на опит и експертиза, каквито се изискват от кандидат-изпълнителите, не се търси отговорност при некомпетентно поставена или съзнателно манипулирана оценка;
- критерият за оценка „икономически най-изгодна оферта” е форма за узаконяване на корупционните практики; той стимулира възложителя да залага такива показатели за оценка, каквито би могъл да включи като задължителни минимални изисквания в документацията, като по този начин се получава отклонение от идеалния модел;
- необходим е преди всичко текущ контрол и вземане на решения по текущи сигнали от участниците в конкурса; функциониращите към момента осем институции предлагат само последващ контрол, или, иначе казано, след дъжд качулка;
- голям процент от заданията на техническа документация при обявяване на обществени поръчки се подготвят некачествено, неточно и по начин, който насочва към определен изпълнител;
- често възложителите включват прекалено дълги срокове за плащане в разрез с директивата за забавени плащания;
- друга порочна практика е залагането на критерии за оценка, които нямат отношение към предмета на самата обществена поръчка;

- възложителите не носят отговорност за свои решения, които водят до загуби от страна на кандидат-изпълнителите; така например при отмяна на обществената поръчка непосредствено преди крайния срок за подаване на офертите липсва компенсация за вложения труд и направените разходи за подготовка на предложението;
- законът не защитава възложителите от изпълнители, които са били некоректни.

Предложения и препоръки:

- да се приемат стандарти за подготовката на тръжната документация;
- да се включат в комисиите за оценка представители на браншовите организации, както и на неправителствения сектор и на организации на гражданското общество, които да нямат право да оценяват, но да следят за прозрачността на процеса;
- да се осигури прозрачност относно компетентността на оценителите и относно оценките, давани от тях по отделните критерии;
- на изпълнителя да се даде възможност да защити своята оферта пред оценителната комисия на база на получените от него точки по различните показатели;
- членовете на оценителните комисии да носят наказателна и финансова отговорност при доказано даване на преднамерена или невярна оценка;
- да се премахне изискването за „договор“ при доказване на опит, като се приемат и дейности с референции, извършени по собствена инициатива, които да имат по-голяма тежест;
- да се забрани кандидатстването за изпълнение на обществена поръчка от страна на юридически лица, свързани с възложителя;
- електронизация на обществените поръчки;
- разделяне на обществените поръчки на части с оглед по-добри възможности за участие на местния бизнес;
- да се въведат санкции за неспазване на сроковете например при извършване на разплащанията от възложител към изпълнител;
- да се съблюдава основния принцип на закона, който казва, че обществените поръчки трябва да гарантират ефективност на усвояването на публичните разходи;
- при установени нарушения при последващия контрол да се търси отговорност не само от бенефициента, но и от този, който е верифицирал разходите;
- да се променят Законът за вътрешния одит в публичния сектор и Законът за финансово управление и контрол в публичния сектор, така че да се извършва предварителен и текущ контрол в областта на обществените поръчки;
- сигнали за нарушения при обществени поръчки на стойност под 200 000 лв. да бъдат разглеждани от Агенцията по обществени поръчки или друг орган, а не от Комисия за защита на конкуренцията, която изисква огромни суми при обжалване и по този начин отказва представителите на малкия и среден бизнес да търсят правата си;
- Агенцията за обществени поръчки да стане с ранг на държавна агенция;
- към браншовите организации да се създадат центрове, които да подпомагат кандидат изпълнители при подготовка на документацията за участие по обществени поръчки;
- всеки възложител да обявява бюджета си за конкретната обществена поръчка, а не да се спекулира с прогнозна цена;
- да се повишат изискванията и критериите към външните експерти.

УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА НОРМАТИВНАТА УРЕДБА ПО ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПОРЪЧКИ (ФПП 6-7/13)

Изводи и препоръки

1. Да се разработят стандарти за изискванията по всички параметри за обществената поръчка. Сега всеки залага параметри, на които отговаря желания кандидат.

2. Икономически най-изгодната оферта е, и остава, с предложените изменения метод за корупция. Печелене на поръчката от желания кандидат. Нещо повече усвояване чрез присвояване на европейски средства, пример 70% тежест на техническата оценка и 30% цена. С факти и мотивировка съм готов да водя дискусия.- доц. д-р Ганчо Попов

3. Съществува абсолютна безотговорност и некомпетентност при определяне на прогнозните цени по дейности на обществената поръчка. От недосигащи средства до 300-400% завишение! Операции по дейности незабелязани, но реални, за които не са предвидени средства. Да се предвиди отговорност!

4. Липса на текущ контрол на органи, към които да се обърнеш в процеса на кандидатстване и изпълнение на обществената поръчка. Сега съществуват седем институции за последващ контрол, тоест „след дъжд качулка”. А КЗК е орган за отказване на малките фирми и за малки суми, изпраща сигнал за нередност и незабавно получаваш писмо да внесеш примерно 1500 лева, за да се разгледа проблема, вместо да благодарят за сигнализираната нередност.

5. Непризнаване като опит на дейности, работа, услуги извърпени по лична инициатива, без договор от възложител. Това стопа личната инициатива, творчество и обществена отговорност. Пример организиране на международни конференции с експерти от Испания и аналогична с експерти от Полша. Това не се признава за опит, но обществена поръчка с договор да се запази хотел и храна за курс по отглеждане на торни червей, примера е реален, се признава за опит. Да се премахне думата договор и останат всички изредени изисквания в съответния член и алинея на ЗОП.

6. Да се разработи понятиен апарат, що е то примерно съизпълнител, доставчик на услуга, доставчик на стока и т.н.

7. Общински и държавни органи да носят също отговорност, както изпълнителите. Пример министрите на МИЕТ, Делян Добрев и Драгомир Стойнев не изпълняват решениена ВАС. Нещо повече Добрев не носи отговорност за решение по неверен или поръчан донос, водещи до огромен разход на труд и финанси за изпълнителя на обществена поръчка.

8. Да се запише, какви оправдателни финансови счетоводни документи се прилагат при фактура с критерии „най-ниска цена” и при критерии „икономически най-изгодна оферта”. Изискват ли се или не такива?

9. Да се разпишат и формулират точно отговорностите финансови и наказателни за пропуски от проектанта на тръжната документация, възложителите на обществена поръчка, оценителите, ръководителя на органа обявил обществената поръчка и изпълнителя на същата.

10. Контролът да бъде преди всичко по същество, а не както до сега само дали са спазени изискванията на отделните алинеи и членове на ЗОП.

11. За мярката за облекчаване на малките и средни предприятия за финансовия ресурс. Финансовата възможност ще се извлече от баланса и от ОПП/ ГПО-тата дадени на фирмите за тяхното участие, те ще се декларират или ще предоставят доказателства за заеми, каква е конкретиката по това нещо?

12. Въпрос за малките фирми и изискването за финансова възможност. Пример е програмата за настаняване на младежи до 28 години, фирмата трябва ежемесечно да плаща заплати и осигуровки, но държавата, по-точно Министерството на труда и социалната политика възстановява тези пари след няколко месеца. И поради тази причина малките фирми не могат да си позволят да наемат на стаж такива младежи.

13. С новото изменение задължавате фирмите да имат подизпълнители, и те да имат минимум 30% от стойността на поръчката, при това да наемат фирми, които няма да доказват нищо? Какъв е смисъла?

14. Взаимоотношенията главен изпълнител-подизпълнител са поставени на балканска основа по нашите земи. Подизпълнителската дейност варира, при долен праг минимум 30% от там нататък главния изпълнител работи с определена група от подизпълнители от много години. Това е развързване пояса на Венера според гръцката митология, още повече се създават неформални условия за корупционни практики. Повече конкретика е необходима.

15. Съвсем конкретен въпрос. Предвиден ли е в този проект за изменение на закона за обществените поръчки срокът за парични плащания по член 303А от Търговския закон, който на 28 февруари бе приет и на 1 март влезе в сила и до ден днешен нищо по този закон, изключително важен по отношение на сроковете по договорите за обществените поръчки.

16. По силата на Закона за изменение и допълнение закона за обществените поръчки възложителите ще бъдат задължени да мотивират критериите за подбор, къде се намира този текст в проекта? Върху глава осма А е работена най-малко и според една прогноза ще продължи да се говори за корупция в обществените поръчки.

17. Едно от предложенията е да се намали до минимум хартиения носител. Ако може да се създаде нисколихвена банка за малкия и средния бизнес.

18. Относно показателите, конкретно предложение. Да се премахнат такива показатели, които не могат да бъдат обективни измерения. Например времето, за колко

време ще се реагира. Да се включат неправителствените организации в сигнализацията, когато има някакви нередности още в самата оферта.

19. Една промяна не трябва да се прави самоцелно, а трябва да се прави съобразно обединен критерии. Има обективни критерии, които трябва да преценяват дали едно предложение става или не става, така наречения принцип Оптимално планиране и изразходване на обществените средства. Всяко предложение трябва да отговаря на въпросите дали ние избираме най-добрия изпълнител, дали ние добре разпределяме публичните средства и дали постигаме някакъв резултат, който желаем.

20. В закона ще има текстове, които ще определят гаранционните срокове, това означава ли, че ще отпадне наредба номер 3 за застраховките на участниците в строителния процес?

21. В Закона да се заложат по-категорични текстове за предотвратяване на необосновано ниски, дъмпингови цени на стоки и услуги, предмет на обществени поръчки.

22. В чл. 70 да се създаде нова ал. 5 със следния текст: „(5) Когато офертата на участник съдържа предложение с числово изражение, което подлежи на оценяване и е с повече от 30 на сто по-благоприятно от средната стойност на предложенията на останалите участници по същия показател за оценка, офертата не подлежи на оценка, а участникът се отстранява от по-нататъшно участие в процедурата.”

23. Оценката на офертите на участниците в процедури за възлагане на обществени поръчки да се извършва само по критерия „икономически най-изгодна оферта”. Да отпадне критерият „най-ниска цена.

24. Текстът на чл. 37, ал. 1 да стане: „Възложителят определя изпълнител на обществената поръчка въз основа на оценка на офертите по критерий „икономически най-изгодна оферта”. Следващите алинеи на този член да се променят в духа на тази промяна.

25. При изготвяне на описанието на обекта на поръчката /техническото задание/ и критериите за оценка на офертите Възложителите да се консултират с съответните браншови организации.

26. В чл. 28 да се създаде нова ал. 10 със следния текст: „(10) При изготвяне на пълното описание на обекта на поръчката по ал. 1, т. 3 и методиката за определяне на комплексната оценка по ал. 1, т. 7 Възложителите използват задължително становището на съответните браншови организации, получено по надлежен ред.”

27. Размерът на гаранцията за изпълнение на договор за обществена поръчка, когато той е дългосрочен /повече от една година/ да бъде намален на не повече от 3 на сто от стойността на поръчката за една година.

28. Към текста на чл. 59, ал. 3 да се прибави нов текст: „... при срок на договора до една година, а при по-дълъг срок, 3 на сто от стойността на поръчката за една година.” По този начин новата формулировка на тази алинея става: „Възложителят определя условията и размера на гаранцията за изпълнение на договора като процент от

стойността на обществената поръчка, но не повече от 3 на сто от стойността на цялата поръчката при срок на договора до една година, а при по-дълъг срок, 3 на сто от стойността на поръчката за една година.”

29. При изискване като доказателство за технически възможности на кандидатите на списък на основните договори да се съобрази спецификата на такива договори за услуги, които са дългосрочни, изпълнявани са през последните три години, продължават да се изпълняват към датата на подаване на офертите и за тях има референции за добро изпълнение. С частни клиенти дори има безсрочни договори за услуги, което още повече доказва, че те се изпълняват добре и според нас трябва да са доказателство за технически възможности.

30. Текстът на чл. 51, ал. 1, т. 1 да се измени както следва: „1. Списък на основните договори за доставки, изпълнени през последните три години; за услуги, изпълнени през последните три години или изпълнявани към датата на подаване на офертите, а при поръчки по чл. 3, ал. 2 - през последните 5 години, включително стойностите, датите и получателите, придружен от препоръки за добро изпълнение;“

31. Да се възобнови практиката от по-стара редакция на ЗОП възложителите да бъдат длъжни да включват в състава на комисиите за провеждане на процедури за възлагане на обществени поръчки на външни експерти. Набирането на такива експерти да става от поддържани в Агенция за обществени поръчки списъци на лица за външни експерти към комисиите за провеждане на процедури, които са изготвени само със съдействието на съответната браншова организация.

32. Текстът на чл. 19, ал. 2, т. 8 от ЗОП да бъде променен както следва: „8. Поддържа със съдействието на професионалните сдружения и организации в съответния бранш списък на лица, които възложителите са длъжни да използват като външни експерти при подготовка и провеждане на процедури за възлагане на обществени поръчки.” Към този текст да се прибави и второ изречение: „Няма право да поддържа списъци, които не са изготвени по този ред.”

33. Декларирането от страна на кандидатите, съгласно изискванията на чл. 56, ал. 1, т. 11, че при предлагане са спазили минималната цена на труд е необходимо при поръчки за строителство и услуги. Това би трябвало ясно да бъде казано в текста.

34. Текстът на чл. 56, ал. 1, т. 11 да придобие следната редакция: „чл. 56 (1) Всяка оферта трябва да съдържа: ...11. декларация, че са спазени изискванията за закрила на заетостта, включително за минималната цена на труда и условията на труд – в случаите, когато обществената поръчка е за строителство или услуги, както и в случаите по чл. 28, ал. 5.“

35. Да се намери подходящо място в Закона (евентуално в Част Първа, глава Първа, Раздел Шести „Договор за обществена поръчка“), където със съответен текст Възложителите да бъдат задължени да контролират спазването на трудово-правното законодателство и нормативна база от Изпълнителите, спрямо техния персонал, ангажиран за изпълнение на обществената поръчка за строителство и услуги (работа с трудови договори, спазване на минимални осигурително прагове, изплащане на осигуровки и т.н.) – важен фактор за борба със „сивата“ и „черна“ икономика.

36. Считаме обсъждания вариант за отпадане изискването за оборот на кандидатите, съизмерим с обема на поръчката за нецелесъобразен, защото създава предпоставки не

толкова за възлагане на обществени поръчки на малки и средни предприятия, колкото на такива, които са представители на „сива“ и „черна“ икономика, които крият обороти или не създават реални такива или не спазват трудовото законодателство. С цел предотвратяване възлагането на обществени поръчки на такива кандидати да се възобнови текста от по-стари редакции на ЗОП на чл. 50, ал. 3, която гласи: „(3) Изискванията за икономическо и финансово състояние на кандидатите или участниците, които възложителя определи, трябва да са съобразени със стойността и обекта на обществената поръчка”. За неговото реално спазване от представяните документи за доказване на икономическото и финансовото състояние съгл. чл. 50, ал. 1 този за годишния финансов отчет да бъде задължителен.

37. Предложение за промени в чл. 50: Текстът на ал. 1, т. 2 да се промени както следва: „2. Задължително изисква годишния финансов отчет или някоя от съставните му части, когато публикуването им се изисква от законодателството на държавата, в която кандидатът или участникът е установен. Анализът на наличните в отчета данни да показва съответствие на стойността и обекта на обществената поръчка.”

38. Създаване на нова ал. 3 с посочения по-горе текст, съществувал в редакция на ЗОП о 2011 г., както следва: „(3) Изискванията за икономическо и финансово състояние на кандидатите или участниците, които възложителя определи, трябва да са съобразени със стойността и обекта на обществената поръчка”.

39. Пълното описание на обекта на поръчката задължително да съдържа всички необходими количествени /изразени в съответните метрични мерки, бройки и др./ и качествени характеристики. Да се прекрати практиката определянето на точното количество на обекта на поръчката да се оставя за преценка от страна на кандидатите.

40. Към текста на чл. 28, ал. 1, т. 3 да се прибави нов текст: „... което задължително съдържа всички необходими негови количествени и качествени характеристики.” По този начин новата формулировка на текста на тази точка става: „3. Пълно описание на обекта на поръчката, включително на обособените позиции, което задължително съдържа всички необходими негови количествени и качествени характеристики.”

41. Становище за пълна прозрачност на процедурите, без допълнителни условия за достъп на протоколите за работа на комисиите за тяхното провеждане.

42. От текста на чл. 73, ал. 4 да отпадне второто изречение: „Възложителят може да откаже достъп до информация, съдържаща се в протокола, когато предоставянето ѝ противоречи на нормативен акт или предотвратява, ограничава или нарушава конкуренцията.” В новия вариант на тази алинея да остане само първото изречение: „При писмено искане от участник, направено в срока за обжалване на решението, възложителят е длъжен в тридневен срок от получаването да му осигури копие или достъп до протокола в зависимост от искането на участника.”

43. Кандидати и участници в процедури за възлагане на обществени поръчки да могат бъдат само фирми-членове на съответните браншови организации. Това изискване ще бъде още една, допълнителна гаранция, че участниците спазват съответната нормативна база и правила на бранша.

44. Към текста на чл. 46 да се прибави нов текст: „... и членува в съответната браншова организация.” По този начин новата формулировка на чл. 46 става: „В процедура за възлагане на обществена поръчка може да участва всеки кандидат или участник, който отговаря на предварително обявените условия и членува в съответната браншова организация.”

45. Да се прекрати честата практика сключени дългосрочни /една- и повече години/ договори за обществени поръчки за периодични доставки да не се изпълняват напълно от Възложителя, т.е. цената на договора да не се изпълва с периодичните заявки за доставки. В същото време гаранцията за изпълнение на договора, предоставена от Изпълнителя е върху пълната цена.

46. В раздел VI. „Договор за обществена поръчка”, в чл. 41 да се създаде нова ал. 7 със следния текст: „Чл. 7 При сключване на договор за периодични доставки Възложителят се задължава да изпълни цялата цена на договора за срока на неговото действие.”

47. При провеждане на обществени поръчки за доставка на продукти за професионална употреба /лекарства, препарати, други специализирани стоки/ от участниците да се изисква официална оторизация от производител или участника да бъде самия производител. Това е необходимо, тъй като има не малко случаи на измами.

48. В чл. 51, ал. 1 да се създаде нова точка 13. със следния текст: „13. За обществени поръчки за доставка на продукти за професионална употреба от участниците да се изисква официално оторизация от производител или да бъдат самия производител.”

49. Обществената поръчка за доставка, която не е пряко свързана с услугата, основен предмет на поръчката, да се възлага отделно.

50. Много от възложителите обявяват общи обществени поръчки за услуги и доставки, като основният предмет на поръчката е предоставянето на дадена услуга, но едновременно с това изпълнителите извършват и определени доставки. Този ред в редица случаи затруднява търговците, които са специализирани в извършването на дадената услуга, тъй като техният бизнес не е насочен към доставките.

51. В текста на чл. 15 да се добави нова ал. 8 със следната редакция: При определяне стойността на договор за услуга не се допуска включването на доставки, които не са необходими за неговото изпълнение”.

52. Срок на договор за ежемесечни услуги и ежемесечни доставки да бъде за не по - малко от 24 месеца.

Предложения от Българска търговско – промишлена палата относно: Ограничаване предпоставките за корупция в процедурата по възлагане на обществени поръчки.

53. Задължително включване на представители на браншовите организации в комисиите по оценка, като в този състав комисиите дават становище и в случаите, когато:

а) се налага преминаване от открита процедура към процедура по договаряне с обявление (когато естеството на доставката, услугата или строителството не позволяват предварително определяне на стойността; естеството на услугата не позволява да се

определят достатъчно точно техническите спецификации и др. посочени в чл. 84 от ЗОП специфични случаи);

б) се налага преминаване от открита процедура към процедура по договаряне без обявление (при наличие на обстоятелства на непреодолима сила);

в) се налага съкращаване на сроковете по процедурите по обществена поръчка.

54. Нормиране на по-широк кръг от данни, които да съдържа регистърът на обществените поръчки (качеството на изпълнените услуги по сключените договори; данни за евентуално начислени неустойки и вреди по сключените договори, данни за кандидати, представили в процедура за обществена поръчка документи с невярно съдържание и др. под.).

55. Изключване на определени лица от кръга на кандидатите, за които в регистъра на обществените поръчки има вписвания за неизпълнение или неточно изпълнение по предишни възложени поръчки, или за кандидати представили неверни данни в процедурите по обществени поръчки.

56. Регламентиране на забрана за възложителите да включват показателя «срок за плащане» за оценка на икономически най-изгодна оферта.

57. Регламентиране на задължение за възложителя да закупи цялото количество или обем на обществената поръчка съобразно посоченото в обявлението и оферирания от класирания на първо място участник (респ. – да се забрани обявяването на обществена поръчка и сключването на договор за закупуване на определено/пределно количество стоки/услуги, за които възложителите нямат нужда и финансова обезпеченост).

58. Нормиране на сроковете за валидност на съдебните удостоверения за актуално състояние, в случаите, когато търговецът не е пререгистриран в търговския регистър към Агенцията по вписвания. В последния случай справка за актуално състояние на търговеца следва да се извършва от възложителите по служебен път, с отразяване на времето на справката.

59. Нормиране на задължение за възложителите да извършват по служебен път всички справки по бази данни, поддържани от държавните и местни органи на власт.

60. Регламентиране на законова забрана за събиране от възложителите на други такси за документите по процедурата (освен тяхната стойност), като напр. такса за обработка на документите и др. под. (събирането на последните се практикува като «компенсация» на лимитираната цена за покупка на тръжна документация).

61. Изменения и допълнения на Закона за обществените поръчки, регламентиращи мерки за ограничаване на корупцията: включване на независими представители на браншовите организации в комисиите по оценки на възложителите, разширяване обема на данните, публикувани в регистъра на обществените поръчки, определяне на обективни, реално необходими изисквания към кандидатите и др. под.

62. При съблюдаване на предходно предложените нормативни изменения и при задължително електронно подаване на документи и електронната им обработка, да се анализира възможността за обявяване на отделни обществени поръчки за доставки и услуги.